

אלו הן הנחנקין פרק עשירי סנהדרין

פה.

עין משפט נר מצוה

א וימי' פ"ה מהל' חובל
הל"א טו"ע ח"מ סי' טכ
סעי' א':
יג ב מיי' פ"ה מהל'
ממרים הל' יב ועיין
כ"מ סמג לאוין ריט
טו"ע י"ד סי' רמא סעיף
ד:
יד ג מיי' פ"ג מהל' חובל
ומזיק הל' ג סמג עשין
ע טו"ע ח"מ סי' טכ
סעיף לה:
טו ד מיי' שם פ"ה הלכה
ג סמג שם טו"ע שם
סעיף ב:
טז ה מיי' פ"ה מהל'
ממרים הלכה יב סמג
לאוין ריט טו"ע י"ד סי'
רמא סעיף ד:

מקלקל נמי מיחייב ור' יהודה יש לדקדק דפטור מדתנן ב' כל הכלים
(שבת ד' קכב:) ומייתי' בסמוך דמחט של יד (מומר) ליתול זה את
הקוך דמשמע ליה להש"ס דלמא ככולי עלמא כי הדיא דשליה שבת
(ד' קמ.) דלמרי' אכל מוקף מחמת חסרון כיס אפילו ר' שמעון

מודה דתנן כל הכלים ניטלין בשבת
חוץ ממסר הגדול ויתד של ממרישה
ומנא ליה דמודה ר' שמעון זה אלא
משמע ליה דבסמא דהתם מודו כ"ע
היכא דלא משכח פלוגתא וכיון דר'
יהודה מחייב במלאכה שאינה צריכה
לגופה לא אפשר למישרי מחט של יד
ליתול זה את הקוך אי לא משום
דסבירא ליה מקלקל בחצורה פטור
ואע"ג דלמרי' ב' כירה (שם דף
מז.) דשמואל במלאכה שאינה צריכה
לגופה סבר לה כרבי יהודה וצ"ל ספק
אכל (כריתות דף יט:) מסיק ר"ג אליבא
דשמואל הנח למינוקות הואיל ומקלקל
בחצורה חייב לאו משום דסבירא ליה
הכי לשמואל אלא אליבא דמאן
דמחייב קאמר ומדע דבשליה האורג
(שבת דף ק.) אמר שמואל כל פטורי
דשבת פטור דלא חסור לזר מהני
תלת דפטור ומותר המפסי מורסא
ומנא לן דפטור ומותר דתנן מחט
של יד (מומר) ליתול זה את הקוך
ומדשרי ליתול הקוך ש"מ דקסבר
מקלקל בחצורה פטור דממעט מלאכה
שאינה צריכה לגופה לא שריא דהא
סבירא ליה דחייב:

ורבי שמעון האמר מלאכה שאינה
צריכה לגופה. כל מלאכה שאינה
צריכה אלא לסלקה מעליה,
היא מלאכה שאינה צריכה
לגופה, דברצונו לא באלו לו
מלאכה מחשבת היא לר"ש
(שבת צג.) ביישר ישר.
הכהו הכאה שאין בה
שום פרוטה לזקק. שם
יש זה משלומי פרוטה
משלם ואינו לזקק, דליפני
בכחצונו באלו נעוה (לכ):
בכחצונו נעוה תורה חובל
במכירתו למשלומי, ודי אין
זה שום פרוטה לזקק שעבר
על לא יוסף פן יוסף
(מכות ט.) דמקשינן
הכאה לקללה. בפרשת
ואלה המעשרים סמק
הענין אלא שסמק אחד
מפסיק בניהן ואיכא למ"ד
היקש הוא (יבמות קא.).

וכן מוכח בההיא (י) דהמכבד והמרבץ דהא רבנן דסבירא להו כרבי
יהודה דדבר שאין מתכוין ופטרי אפילו ישוה גומות וכן בפרק ספק
אכל (כריתות דף כ.) דמתעסק שאינו מתכוין למלאכה פטור כ"ש
הדיא דלוינו מתכוין אלא לגרייה והא דמחייב רבי יהודה בכריתות
מתכוין לכבוד את העליונות והוצערו התחתונות מאליהן היינו התם
משום דהוי פסיק רישיה וחשיב מלאכת מחשבת כיון שיועבד שביערי ור'
שמעון דפטור משום דלוינה צריכה לגופה ולא צעי מלאכת מחשבת
דהא ר' שמעון מחייב מקלקל דהצורה ומקלקל דמיפטור בשאר מלאכות היינו משום דלא
הוי מלאכת מחשבת כדמוכח שלהי פרק קמא
דגיגיה (דף י.) מכלל דהצורה לא חיישין והא דשרינן לעבול לכתחלה בשבת אס
להנאת עמנו הוא לרבי אפילו דם חבורי מחבר
ה"ט משום דלוינה צריכה לגופה ור' אליעזר דמחייב טהא (י) במכבד ומרבץ לאו משום
דלוינו פסיק רישיה דהא שרי לר' שמעון לכתחלה
אלא חשיב חיקון לכבוד ולריבון כעין זנין ואפילו בלא השוואת גומות דבדבר
מועט מיחייב משום בונה כדאשכחן (י) גולתה ופוקסת
ובס"פ כירה (שבת דף מז:) דהוי שרי לטלטל נר הדולק בשבת אי לאו משום
דבסין דמחייב פטור במסרינן צו ללאת גלויי מילתא בעלמא הוא
אינה צריכה לגופה היא ומיהו מימה דהא לשמואל קאמר בפרק כירה (י)
דבדבר שאין מתכוין סבר לה כר"ש ובמלאכה שאינה צריכה
לגופה סבר לה כר' יהודה וכיון דסבר כר"י במלאכה שאינה צריכה לגופה
הכי שרי דבר שאין מתכוין דשרי התם (דף מא:) גבי מיחס
שפיניה לתת לתוכו מים להפסיר אפי' שיעור לזרף דהוה ליה שגגת סקילה
ו"ל דהא דלמרי' הכא קוך וסילוא משום דחיישין כשמתחיל
להסיר שמה יתהפך דלא סגי אי לא הוי פסיק רישיה ולא יית צבציל
כך אכל שאר דבר שאין מתכוין דלא פסיק רישיה הוא שרי
וליתול קוך בשבת מודה שמואל אע"ג דמחייב במלאכה שאינה צריכה
לגופה דקסבר מקלקל בחצורה פטור:

הא בבנו הא באחר. רואה ללמד מכאן אזהרה למכה אצור דלא נפיק
מפן יוסף כיון דלוינו מלווה להכותו ומשמע בסמוך דאפי'
ציואל ליהרג נפקא לן אזהרה לבנו דחייב דמוקף לה רב חסדא במסרינן
צו ללאת ואע"ג דאין מזהירין מן הדין הני מיילי להלקותו
ומיהו קשה היכי אתא צו בקל ומומר מאחר כיון דלמרי' פטור במסרינן
צו ללאת ואינו יולא ושמה גלויי מילתא בעלמא הוא
דפן יוסף מיירי אפי' בבנו אע"ג דלרצעים יכנו לא מיירי בבנו:
והאמר רב ששת ביישו ובו'. תימה דצפ' החובל (ב"ק דף
פו:) וס' צעי רבי אבא בר ממל ביישו יסן ומת מהו ולא איפשטא
והכא פריך בפשיטות ויש ספרים דגרסינן והאמר רב ששת
ביישו יסן חייב ולא גרס ומת ולא נהירא דמה ענין יסן ליואל
ליהרג ועוד מאי קמ"ל רב ששת מתניתין היא בפרק החובל
ה' המבייש את היסן חייב ור"ת גרס והאמר רב ששת ביישו חייב
ואיולא ליהרג קאי מיהו אין כל כך תימה אס לא הציא דברי רב
ששת בפרק החובל למיפשט הדיא צעיר דכי האי גונא אשכחן
בנדרים בפרק אין צין המורד (ד' לה:) וס' דליצעיל לן הנהו
כהני שלוחי דידן או שלוחי דמיאיהם דבריה דר' יהושע דלמרי' בפרק
קמא דקדושין (דף כג:) וס' הני כהני שלוחי דרמחמנא
נינהו דאי שלוחי דידן מי איכא מידי דלאן לא מלינן עבדין
ושלוחי דידן עבדי: **הכהו הכאה** שאין בה ובו'. תימה
אמאי לקי הא פן יוסף לאו שניתן לאזהרה מיתת צ"ד
הוא דמיניה נפקא לן אזהרה למכה אצור כדליתא
בספרי וצירושלמי:

ור' שמעון אים ליה מלאכה שאינה צריכה לגופה פטור עליה. בפרק
המנעי (שבת דף ג:) גבי המוציא את המת במטה: **מהו שיעשה**
שליה. צ"ד לציוא אס נתחייב אצור גדי או מלקות: **ואחר מי**
הסיכו. לקללו ולהכות את חצירו והלא כל ישראל הוזהרו על
הכאת חציריהם ועל קללתם כדילפינן צד' מיתות (לעיל ד'
מ:) אפי' נעשה שליח צ"ד לך דכתיב

(דברים כה) ארבעים יכנו וכתיב
(במדבר ה) יתן ה' אותך: **ומה מי**
שמואל להכותו. ברייתא תניא הכי
במכילתא: **מאי לאו אידי ואידי.**
מלוא ואינה מלוא תרוייהו במקום
מלוא והא צנו והא צנחר והכי
קאמר ויליף אזהרה למכה אצור: **ומה**
אחר שמואל להכותו במקום מלוא.
דכתיב יכנו: **מלוא שלא להכותו.**
יותר מלרצעים דכתיב (דברים כה)

ולא יוסף פן יוסף צנו שאינו מלוא
להכותו אפילו במקום מלוא אלמא
אינו נעשה שליח לך אינו דין שמוזהר
שלא להכותו שלא במקום מלוא:
ומה במקום מלוא שמואל להכותו
מלוא שלא להכותו. יותר מלרצעים
שלא במקום מלוא לא כל שכן ויליף
אזהרה למכה אצור או חצירו מהכא:
נא אחר והכנו וקילנו פטור. קס"ד
פטור ממלקות: **ואינו יולא.** ואשמעי'
דצנו אינו נעשה שליח בית דין לכופו
ללאת וקשיא לרב ששת: ה"ג **והאמר**
רב ששת ביישו יסן ומת חייב. ביישו
יסן ומת תוך שינתו: חייב. דהא
מתביישין צנו והאי נמי לר' **מכלל**
דחייב דקתני גבי צנו ממון קאמר
בממיה והא צנאן זה שוה פרוטה
מוקמת לה: **אלא.** על כרחך חייב
בדיו קאמר מיתה: **הכא נמי.** דתני
גבי אחר פטור בדיו קאמר וממלקות
פטור ליה ואלתי מאי שנא: **צעושה**
מעשה עמר. וזה שצובר עצירה
שחייב מימה לאו עושה מעשה עמר
הוא: **הפינה קללה.** דכתיב ביה בעמך:
מקשינן. כלומר גמרינן במה מלינו.
ואיכא דלמרי' היקשא דכתיב מכה
אצור ומקלקל אצור גבי הדדי באלה

המשפטים אלא שמוקרא אחד מפסיק ביניהם: **אי הכי צנו נמי.** דהא לא
כתיב אזהרה במקלקל אצור אלא במקלקל חצור שחייב צנלל עמר צפ'
ד' מיתות (לעיל ד' סו.): דרב פנחס משמיה דרבא במסכת חגיגה
בסוף חומר בקדוש: **במקוים.** הראוי להתקיים ולא זה שגומר דיו:
מיד

משום דהוי פסיק רישיה וחשיב מלאכת מחשבת כיון שיועבד שביערי ור'
שמעון דפטור משום דלוינה צריכה לגופה ולא צעי מלאכת מחשבת
דהא ר' שמעון מחייב מקלקל דהצורה ומקלקל דמיפטור בשאר מלאכות היינו משום דלא
הוי מלאכת מחשבת כדמוכח שלהי פרק קמא
דגיגיה (דף י.) מכלל דהצורה לא חיישין והא דשרינן לעבול לכתחלה בשבת אס
להנאת עמנו הוא לרבי אפילו דם חבורי מחבר
ה"ט משום דלוינה צריכה לגופה ור' אליעזר דמחייב טהא (י) במכבד ומרבץ לאו משום
דלוינו פסיק רישיה דהא שרי לר' שמעון לכתחלה
אלא חשיב חיקון לכבוד ולריבון כעין זנין ואפילו בלא השוואת גומות דבדבר
מועט מיחייב משום בונה כדאשכחן (י) גולתה ופוקסת
ובס"פ כירה (שבת דף מז:) דהוי שרי לטלטל נר הדולק בשבת אי לאו משום
דבסין דמחייב פטור במסרינן צו ללאת גלויי מילתא בעלמא הוא
אינה צריכה לגופה היא ומיהו מימה דהא לשמואל קאמר בפרק כירה (י)
דבדבר שאין מתכוין סבר לה כר"ש ובמלאכה שאינה צריכה
לגופה סבר לה כר' יהודה וכיון דסבר כר"י במלאכה שאינה צריכה לגופה
הכי שרי דבר שאין מתכוין דשרי התם (דף מא:) גבי מיחס
שפיניה לתת לתוכו מים להפסיר אפי' שיעור לזרף דהוה ליה שגגת סקילה
ו"ל דהא דלמרי' הכא קוך וסילוא משום דחיישין כשמתחיל
להסיר שמה יתהפך דלא סגי אי לא הוי פסיק רישיה ולא יית צבציל
כך אכל שאר דבר שאין מתכוין דלא פסיק רישיה הוא שרי
וליתול קוך בשבת מודה שמואל אע"ג דמחייב במלאכה שאינה צריכה
לגופה דקסבר מקלקל בחצורה פטור:

הא בבנו הא באחר. רואה ללמד מכאן אזהרה למכה אצור דלא נפיק
מפן יוסף כיון דלוינו מלווה להכותו ומשמע בסמוך דאפי'
ציואל ליהרג נפקא לן אזהרה לבנו דחייב דמוקף לה רב חסדא במסרינן
צו ללאת ואע"ג דאין מזהירין מן הדין הני מיילי להלקותו
ומיהו קשה היכי אתא צו בקל ומומר מאחר כיון דלמרי' פטור במסרינן
צו ללאת ואינו יולא ושמה גלויי מילתא בעלמא הוא
דפן יוסף מיירי אפי' בבנו אע"ג דלרצעים יכנו לא מיירי בבנו:
והאמר רב ששת ביישו ובו'. תימה דצפ' החובל (ב"ק דף
פו:) וס' צעי רבי אבא בר ממל ביישו יסן ומת מהו ולא איפשטא
והכא פריך בפשיטות ויש ספרים דגרסינן והאמר רב ששת
ביישו יסן חייב ולא גרס ומת ולא נהירא דמה ענין יסן ליואל
ליהרג ועוד מאי קמ"ל רב ששת מתניתין היא בפרק החובל
ה' המבייש את היסן חייב ור"ת גרס והאמר רב ששת ביישו חייב
ואיולא ליהרג קאי מיהו אין כל כך תימה אס לא הציא דברי רב
ששת בפרק החובל למיפשט הדיא צעיר דכי האי גונא אשכחן
בנדרים בפרק אין צין המורד (ד' לה:) וס' דליצעיל לן הנהו
כהני שלוחי דידן או שלוחי דמיאיהם דבריה דר' יהושע דלמרי' בפרק
קמא דקדושין (דף כג:) וס' הני כהני שלוחי דרמחמנא
נינהו דאי שלוחי דידן מי איכא מידי דלאן לא מלינן עבדין
ושלוחי דידן עבדי: **הכהו הכאה** שאין בה ובו'. תימה
אמאי לקי הא פן יוסף לאו שניתן לאזהרה מיתת צ"ד
הוא דמיניה נפקא לן אזהרה למכה אצור כדליתא
בספרי וצירושלמי:

א) שבת קה: קו: קמא:
כריתות כ: א) צ"ק פ"ה:
א) כמותו לז: מכות ט.
ד) ויבמות כ: וס"ג.
ה) שם קה: א) וי"ק ד:
ז"מ סב. חגיגה כו. יבמות
כב: א) א) משפטים פ"ה
ה) א) שבת ט.
ט) דף מז: א) דף פ"ה:
ז) ונע"י היטב תוס' וימא
יט: ד"ה מי איכא ומסר:
ז"מ ז' ד"ה מן.

תורה אור השלם

1. אלהים לא תקלל
וְנִשְׁאָא בְּעֶקֶף לֹא תֵאָדָר:
שמות כב כו

מוסף רש"י

מלאכה שאינה צריכה
לגופה. כל מלאכה שאינה
צריכה אלא לסלקה מעליה,
היא מלאכה שאינה צריכה
לגופה, דברצונו לא באלו לו
מלאכה מחשבת היא לר"ש
(שבת צג.) ביישר ישר.
הכהו הכאה שאין בה
שום פרוטה לזקק. שם
יש זה משלומי פרוטה
משלם ואינו לזקק, דליפני
בכחצונו באלו נעוה (לכ):
בכחצונו נעוה תורה חובל
במכירתו למשלומי, ודי אין
זה שום פרוטה לזקק שעבר
על לא יוסף פן יוסף
(מכות ט.) דמקשינן
הכאה לקללה. בפרשת
ואלה המעשרים סמק
הענין אלא שסמק אחד
מפסיק בניהן ואיכא למ"ד
היקש הוא (יבמות קא.).